

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง คุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๖๙๒๐ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า เทศบาลนครนครปฐม ได้หารือเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี กรณีที่นายกเทศมนตรี เทศบาลนครนครปฐมจะแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการนั้น รองนายกเทศมนตรีจะต้องเป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์นับตั้งแต่เมื่อใด เนื่องจากมาตรา ๔๘ นว แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติว่า “รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ” ซึ่งมาตรา ๔๘ เบญจ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย (๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง...” ซึ่งในกรณีนี้เทศบาลนครนครปฐม เห็นว่า ความในมาตรา ๔๘ เบญจ (๑) ดังกล่าวนั้น น่าจะใช้บังคับกับเฉพาะบุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเท่านั้น สำหรับรองนายกเทศมนตรีควรมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพิจารณาแล้ว มีความเห็นเช่นเดียวกับความเห็นของเทศบาลนครนครปฐม จึงขอหารือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนเทศบาลนครนครปฐมแล้ว มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า เมื่อตามมาตรา ๔๘ นว^๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติให้รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ^๒ โดยไม่ได้

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๙๕๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ มาตรา ๔๘ นว รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ

^๒ มาตรา ๔๘ เบญจ บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

กำหนดให้นำมาตรา ๔๘ เบญจ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ดังนั้นคุณสมบัติในเรื่องอายุของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรี จึงต้องถือตามความใน (๑) ของมาตรา ๔๘ เบญจ กล่าวคือ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยไม่อาจนุโลมให้นับอายุในวันแต่งตั้งได้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า แม้ตามมาตรา ๔๘ นว แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ จะมีได้บัญญัติให้นำมาตรา ๔๘ เบญจ มาใช้บังคับโดยอนุโลมก็ตาม แต่หากได้พิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ถือเอาวันเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเป็นวันกำหนดคุณสมบัติเรื่องอายุของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรี จะเห็นได้ว่ามีความมุ่งหมายที่จะถือเอาวันที่ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีจะเข้าสู่ตำแหน่งเป็นเกณฑ์การพิจารณา ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในมาตรา ๔๘ สัตต^๓ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่บัญญัติให้การดำรงตำแหน่งของนายกเทศมนตรีเริ่มนับวาระการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันเลือกตั้ง และด้วยเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จะถือเอาวันเข้าสู่ตำแหน่งเป็นเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าว การพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีสมควรที่จะพิจารณาในวันที่ได้มีการแต่งตั้ง อันเป็นวันที่รองนายกเทศมนตรีจะเข้าสู่ตำแหน่งด้วยเช่นกัน หากต้องพิจารณาย้อนกลับไปถึงวันเลือกตั้งนายกเทศมนตรีแล้ว จะทำให้การแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีทุกครั้งต้องกลับไปพิจารณาเกณฑ์อายุในวันเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเสมอ ซึ่งน่าจะไม่ใช่เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าว

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นปัญหาข้างต้นเป็นปัญหาข้อกฎหมายสำคัญที่มีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น เพื่อให้เกิดความรอบคอบ จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๑๒^๔ ของระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการประชุมของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ จัดให้มีการประชุมร่วมกันของกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา ๔๘ นว^๕ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ กำหนดให้รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๔๘ สัตต ให้นายกเทศมนตรีดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้งและมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะในหลายด้านหรือต้องการความรอบคอบในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจขอให้กรรมการกฤษฎีกาสองหรือสามคณะมาประชุมปรึกษาหารือร่วมกันเป็นกรณีพิเศษก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ เบญจ^๖ โดยมีได้มีข้อยกเว้นไว้ จึงต้องถือว่ารองนายกเทศมนตรีจะต้องมีคุณสมบัติอย่างเดียวกับนายกเทศมนตรีทุกประการ เมื่อนายกเทศมนตรีถูกกำหนดให้มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง รองนายกเทศมนตรีจึงต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้งเช่นเดียวกัน โดยไม่อาจแปลความโดยอนุโลมให้รองนายกเทศมนตรีมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันที่รองนายกเทศมนตรีได้รับการแต่งตั้งได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๗

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น